

ЗАМАН

ГАЗЕТ 1924 ЖЫЛДАН
БЕРИ ЧЫҒАДЫ

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ
Интернет-версия: zaman.smikbr.ru

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

БАҒТАСЫ
3 СОМДУ

КЪМР-НИ ПАРЛАМЕНТИНДЕ

Депутатла магъаналы законопроектлеге къарарыкъдыла

2008 жылда 7-чи февралда Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини быһыл биринчи жыйылыу болду. Анда республиканы норматив-права базасын къуруу аны социальный-экономика проблемалары бла байламлы 15 вопроста къаралды.

Депутатла магъаналы законопроектни сюзердикле, Правительство сөгәтда: «Агропромышленность комплексни айнатуу» деген баш магъаналы миллет проект Къабарты-Малкъарны жеринде 2007 жылда жашууда къалы бардырылганына къарарыкъдыла. Аны юсөндө билдируу бла КъМР-ни эл мюлк эм ашазыкъ министри Тембулат Эрков сөйлештирди.

Дагында «КъМР-де 2007-2011 жылдагы ити предпринимательствону айнатуу эм аны болушуну» республикалы шелье программа-сын къабыл этюуню юсөндө.

«КъМР-ни табигатына багъуу онларыны, саулыкуну юклоптеринге себеплик этген жерлерини бла курортларыны юслөринден», «Билми берюню юсөндө», «КъМР-де акъыбалыкъ болмагъаналы араларында атылып къалгъанла, прагова бузуклык этгенле не къадаз аз болурча мадарла этюуню юсөндө» эмда «КъМР-ни бир-бир законодательный актарына төрленуе къилеюню юсөндө» законлага төрленуе къилерге белгиленди.

Бусөгәтда туризм бизнеси экономикабызга артыкъда хайырлы болган бөлөмге саналады. Ол себеден кърал властыны органдары Къабарты-Малкъарны атын ити бла айтдыр, туризм бла байламлы жумушаны тынгылы толтуруу аны къолундан келгини көргөзтор ючюн, билген амалларын аймадыла. Бу иште «КъМР-

де турист ишени юсөндө» закон да кесини юлошюн къошарыкъды. Анга Парламент депутатылары экинчи окъуруунда къарарыкъдыла.

Биринчи окъурууда сөгәтуге уа ол этгенди. Аны айтханы кере, къурулушчулары ишери жагы жашуу журтла кѳнгелени санын ёдорюдо. Сөгәт жыл министрствону баш борчу «Россеини граждандарына-уъуз эм тынгылы жашуу журтла» деген миллет программану жашауда бардыруу.

Анда сора да, жыйылыуда КъМР-ни парламентини быһыл жаз башы сессиясыны баш ишлерини юлголоу планы къабыл этилдики. Республиканы башха жашуу магъаналы вопросларна къаралды.

КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

Коллегия

Эм башха журт къурулушну саладыла

Бу конюледе Къабарты-Малкъарны Къурулуш архитектура министрствону коллегиясыны жыйылыу болды. Аны министр Михаил Афащого бардырды, баш доклады уа ол этгенди. Аны айтханы кере, къурулушчулары ишери жагы жашуу журтла кѳнгелени санын ёдорюдо. Сөгәт жыл министрствону баш борчу «Россеини граждандарына-уъуз эм тынгылы жашуу журтла» деген миллет программану жашауда бардыруу.

КъМР-ни Президентни белгиленген чеклеге жетиу болганды. Отычт кезюде къурулушка келген инвестицияныны өлчөми 5848, 71 миллион сом болганды, 2006 жыл бла тенгешдиргенде ала 176,8 процентге өсгенде, 4693, 4 миллион сом багъасы къурулуш-монтаж ишле бардырылгандыла. Былтур 235,7 мин квадрат метр жашуу журт хайырларынга берилгенди, ол а 2006 жылы көрмөдөскөндө 2,8 процент асламы.

Афащогону айтханын кере, жагы ишленген

объектлени асламысы Нальчикдедиле. Къабарты-Малкъар Россейге кеси ырызлыгы бла къошулганыны 450-жыллык юбилейни белгиленуе чеклеринде 133,5 миллион сом багъасын объект хайырларынга берилгенди. Ол санда Нальчикде «Жашил театр-спорту дворецини реконструкциясы, Волный Аудла жагы спорт комплекс, Хасанин, Кенже, Кува-Табла өзде культура юйле. Эски мекяпланы тыш көрмөдөклерини, майданлы жагертуу ишле да, шахарга жагы

бет алдырды.

Районлада да магъаналы къурулуш ишле бардырылгандыла. Огъары Малкъарда, Кенденде, Къарагъада эм башха жерледе хайырларынга берилген онеки школарда боюнюлюде савибие билим аладыла. Министрество сөгәт жылда тамамагъан бек магъаналы объектлени санында Миги тауу тийеринде ишленген тау-лыка трасса, Терскюлда чекки заставка да бардыла.

Ахыры 2-чи бетдеди.

БАЙРАМ

Эсен кетмезлик сермеш

65 жыл мындан анда Совет аскерле Сталинград сермеше фашизмни аскор ючюно аркъа сөгини сындырды, ангы юсөне турмача этген адыле. Бизни къырал ол Хорлам ючюн бек улуу багъа бергенди – 145 сукуны тогастуу барган уртада 1,5 миллион аскерчисин тас этгенди. Ол улуу иште жораланы буюшуу къууанча бардырылгандыла, жерда айтылыу-чучунаи, «со сведами на гласыз». Ол буюшуу къууанча РФ-ни биринчи вице-премьери Дмитрий Медведев да къатышганды.

Ол ветеранла бла солдатла шатыранында тобөшенди.

- Сталинград сермеш, Улуу Ата журт уруш ёмюреде да Эсе къалыу ючюн, къолдан келгинни этерге керекбиз, неч дегенде алпыз затта унутпаса, халкы жок болганды саналады, къырал да оюлуп кетеди. Ма алпы затланы унутмагъаныбызда, Россей Федерацияча демократлы къараланы жашуу этюуню ёзюги, Сталинград сермеш болмаса, андан ары хорламла да болукты тойюл эдиле, тууган журтубузну, Еврощаны да фашисттерде азатлау болукты тойюл эди, – дегенди Дмитрий Медведев. Ахырында ветеранлаи урушун юсөндөн хабарланы гыи кесек заманыны тынгылаганды.

Басмагъа ХУЧИНЛАНЫ
Ануар хазырлаганды.

АНГЫЛАТНУ ХАЛДА

«Ана махтаулукну» майдалы бла кимле сауғаланадыла?

Сабийлерин бизни халкларымызны бек ахшы төрелеринде юреткен кѳн сабийини ююрюню статусун, аны номысын кѳтюрот мурадта 2007 жылын мурайт адыда Къабарты-Малкъарны КъМР-де «Сабиярты-Малкъар Республиканы къырал сауғалары юсөндө» Къабарты-Малкъар Республиканы Законуну къошкъалы къилеюню юсөндөн законга къол салганды. Ол праволу актыны бек магъаналы халымызны «Ана махтаулукну» майдалы тохтардыруу болганды. Ол савлы сауга кимге эмда къалай бла берилдики? КъМР-ни урууну эм социальный айнатуу министри Тойбеланы Албертден аны юсөндөн айтханы тилегенибиз.

- Боюнлюкде Урууну эм социальный айнатуу министрество баш эмдан да кѳн сабийни болганды ююрюле социальный паспортла хазырлаганды. Ана уа бизни республикада 2440-гъа жетеди. Ол сабий ёдорюне ююрюле – 21, онбир сабий ёдорюле – 13, онеки сабий ёдорюле – 12, онеки сабий ёдорюле ююрюле бир болдыла. Бу айтылганы хар юйор, товореги уа, кѳн сабийни ана «Ана махтаулукну» ордени бла сауғаланарга кергюзюлүкде деп аныларга болуксюдү?

Кѳн сабийини ююрюне социальный паспортла жашуу журт, юй жашуу жагы бла болууну игилендирюуде, производство проблемаланы тамамадла, эл жерде экин фермер мюлк къурууда жашуу журтка ремонт этер ючюн, кредит алууну жарашдырууда ырыксы болушук этюуню белгиледи. Алай бла кѳн сабийини ююрюне социальный паспорт саугагъа кергюзтор ючюн угъай, шарт лады болушун ючюн хазыр этиледи. «Ана махтаулукну» майдалы бла сауғалау – жамауатыны, къыраланы жагындан юлголоу, адепи юйор хурмет этюуню, намысы берюню. Шюлда неча

болурга, сабийлерни айырмалы окъурга, ала не кѳн миллет төрелде юйертирге кылды «Ана махтаулукну» майдалы бла бир, андан да кѳн сабий табыл ёдорюлен (кеси алып ёдорюлен сабийле эмда акъыбалыкъ болмагъан бир, андан да атыкъ сабийни болганды) сауғалануу майдалы бла бирге аны хар сабийине сауга халда бир кер ошуар минг сом да берилди.

- Кандидатураны тохтардырууну эмда сауғалау гарекли материаланы хазырлауну журтуну уа къалайды?

Саугаларга керекли материалны жер-жерли управленийни органдары хазырлайдыла. Кандидатураны жер-жерли самоуправленийни органдары, жамаут органдары да кергюзторге болуксюдыла. Кандидатура депутатланы жамаут организациаланы келечкерини къатышылуулары бла эл эм шахар советлени, сессияларны да сюзюледиле. Тохтардырылган юлгоде жарашдырылган сауғалау къагъат, анда битеу керекли шартла кергюзюлүк, жалаңда оюзуу бошайында сора къол кѳтюрюу бла толтурулды.

Саугалау къагъатыны админстрацияны таматасы къабыл кереди, къол эм мухур да салады. Андан сора материал Урууну эм социальный айнатуу министрествогъа бериледи, ол анда да коллегияда сюзюледиле. Коллегияны оюнуу КъМР-ни Президентинде кърал саугалау жагы бла комиссияга жибериледи.

ОСМАИЛАНЫ Марина,
КъМР-ни Урууну эм социальный айнатуу министрствосуну пресс-службасы.

Жыйылыу

Россеини Илмула академиясыны Къабарты-Малкъар Республиканы Илму арасыны жыйылыуу болганды.

Анда сѳз ишми, илму-къурдусту оны президиумуну 2007 жылда редакциясыны къабыл этюуню юслөринден барганды.

Жыйылыуда илму араны алим секретары Павел Черченко доклад этгенди. Ол араны илму учреджениларында ишленген 2007 жылда 1 22 тематга кере тизуу бардыргъанларыны, ала ны араларында къырал илму техника программалагъа, регион, россеийли эм тыш къыраллы проектлеге, кере мленге, грантла ва керде да ишле болгъанларын айтханды.

Доклады биринчи жерге тамаманланганды, этилгенди, тинтилгенди деген сѳзлени бир неча кере къайтарылганды. Ол а илму араны аллмерини кѳн къагъатлы юл корешнерин кергюзторди, «болсада, – дегенди ол, – энци тохтап, бир къауум жагычылыкъланы юслөринден айтурга тийишли кереме. Анга шагъатлыкъга дуняда жалаңда жаңыз негирин обсерваторияны гарий-германлы телескопуу бла телескоп ишлени айтсакъ да тамамлык этеркиди. Алимле кюно болуларын тинтидиле. Андан сора да, ионизация камера жарашдыргъандыла. Алпы камера дуняда жаңызды.

Ол GERDA программалыкъа керѳшледи».

Информатика жагы бла институту жетишилери да

«Биринчи» деген сѳз кѳп кере айтылганды

улдула. Ол санда медишинеда, эл мюлкде, экономикада да. Алимле регион проблемаланы да тинтендиле. Былтур ол жагы бла этилген илму тинтилуени эм жашауда хайырларынга болук къавалдыла Уралда болгъан жаңыларга, курт-къумурскала да башха жерден эсе аслам тинтилгенди. Запад эм Ара Кавказда жылны кѳш эм жай кезулеринде къанатлы турган жерле инвентаризация этилгенди.

Россеини Илмула академиясыны Къабарты-Малкъар Илму арасыны география бѳлюмюне ишине да тиийиш бла багычленгенди. Миги

кѳн ити тамаманлагъанды. Ала ны араларында суу басуула, ыркы келюмени алгъанд билуу да барды. Тау жерини экологиясыны институту бардырган илму ишлеге кере, арт онбеш жылы ичинде Кавказда бла Уралда болгъан жаңыларга, курт-къумурскала да башха жерден эсе аслам тинтилгенди.

Институт Швейцарияда халкыла аралы служба бла бирге ишлени жагы бла келишим да этген айтылганды доклады. Алай бла Элбурсдагы Гара-Башы бузуу ауурлугу, къагъатлыганы эм башха глициюлени тинтилуе бла байламлы материалла жайышдырылгандыла.

тауну төрт минг, андан да бийикде къарыны эм бузууу къалыныгы биринчи жерде тинтилгенди. Анда озгъан жерлеринде бери ауур материалны концентрациясы азайгъаны ачыкълагъандыла.

Институт Швейцарияда халкыла аралы служба бла бирге ишлени жагы бла келишим да этген айтылганды доклады. Алай бла Элбурсдагы Гара-Башы бузуу ауурлугу, къагъатлыганы эм башха глициюлени тинтилуе бла байламлы материалла жайышдырылгандыла.

Ахыры 3-чо бетдеди.

МАЛ КЪЫШЛАТНУ

Суукугъа да къарамай

Аттоланы Салихни атын жюреткен къуамлык-кюй заводу баш эомтехника Рахайланы Ахматах мюленю Прохладна райондагы участкасында къысыр малланы къышлатхан къошда тобөгенбиз.

- Бери туз алырга келип турума, – дейди Рахай ул. – Мал къышлатууну мында, тауда да къураулылу башлагъан эдик. Былайда 80 туртубаы. Алгарактада бек суулык болгандыла. Малланы толлерине салам жагылыганы себепли алай бек апчмагъандыла. Гайланы

кѳн ити тамаманлагъанды. Ала ны араларында суу басуула, ыркы келюмени алгъанд билуу да барды. Тау жерини экологиясыны институту бардырган илму ишлеге кере, арт онбеш жылы ичинде Кавказда бла Уралда болгъан жаңыларга, курт-къумурскала да башха жерден эсе аслам тинтилгенди.

Институт Швейцарияда халкыла аралы служба бла бирге ишлени жагы бла келишим да этген айтылганды доклады. Алай бла Элбурсдагы Гара-Башы бузуу ауурлугу, къагъатлыганы эм башха глициюлени тинтилуе бла байламлы материалла жайышдырылгандыла.

Ахыры 3-чо бетдеди.

Солтан бла Рахайланы Исмайыл буюруге лощерни ач этмевдиле, суларны, туларны заманында тапдырадыла.

Элге жууккъадыгъа къошлада мюлкю миниге жуукъ агы, 3800 кюю кечиндиле. Яклагъа кече жыртычла хата этмезча, ыстауатын тегергин бегитгенди. Алай бла би кийик жаңыурларны къорансыз тутар он барды.

Яклагъа Хочуланы Тамух, Аналаны Хасан, Къазийланы Билкия, Аттоланы Сафар, Холхаманлы Зар къарайдыла. Къойчула Чочайланы Муслим, Муслим, Мухамид, Тахир, Элар, Шабаб, Жабоиланы Ислам, Сохайланы Жабир, Холхаманлы Руслан, Рахайланы Махрут, Эдик, Юсуп къараган малла къышдан иги чыгарла деп умут этюди башзоетонки.

Шюнде къошда тургъанлары хар бирине айдан бир кер ундан – 20, этден 10 кирлерым бериледи. Ана жукулмача, башха торлю болумла да къуарлагъанды.

Абуулу А.
СУРАТДА:Рахайланы Ахमत.
Сурасты автор алганды.

Коммунальный мюлк

Иш хакъ минг сомга кѳбейтилгенди

Жашуу журт – коммунальный мюлкю реформаслау тынч бармай эсе да, ити жаңына төрленуе болгъаны Май районун юлголюне керюрге болуксюды. Алгъанд хазырлангаларны хайырындан, район араде, элдеде да адамлакъ тийишли жашуу болуула къуруу чырмаусу барды. Аны юсөндөн район администрацияны бѳлюмасы орунбары Иман Гертер былай билдиргенди:

- Майскт өплө энергетика акционер обществону къуруаунда болган 8 объекти кыа ремонт этилгендиги къылды болушганды. Ала ны төртюсөнде, газ аппаратура жаңыртылганы, отлукчу алуу къоратлыгыча этилгенди. Суу резерварларга

къюшулуп, авариялык кезуиледе хайырлары суу къыстыркы жыйылганды да чырмаусуз ишлеге себеп болды. Район бѳлюминде котельнясында эки котелюне эм жылыу барлыкъ ызыланы жаңыларны орнатурга эки миллион 100 минг сом къурау

тылгъан эди. Ново-Ивановское элде бла Александровская станицада газ тартуу бла байламлы жумушлагъа жармы миллиондан аслам ахча кеткенди.

-«Водоканал» муниципальный предприятия кюно бла суу барган ызма 1800 метрде жаңгыртылгандыла. Майскы шахары север жагында жаңы суу скважина къазылганы, шахарны ол кесегинде жашагъанлары суу бла жалчытууда жарысуланы кетериге он бергенди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Жерни, сууну, хауаны кирлендиргенле жууралга тартылырга керекдиле

2 бет

Аскер кийимни устала жарашдырылдыла

4 бет

Эм башха журт кырулушну саладыла

Ахыры. Аллы 1-чи беткеди.

Быйыл министерство жашуу журт кырулуштагы ачык-адалдыкка да чертенген доклады. Бугедай ол жаны бля 60 миң квадрат метри хайрылангыра берирге умтулууда. Шахарда кырулуштары токтат турган объекте кыруусу организацилалард сыйрылып, жаңы поддрчиклег берилдикте.

Ишни првокте жарашыруу жаны бля кырулуш ишлерин иги да артка кызыткан Ашагов жрысп айтханды. Аны билдирген кере, првокторшоклиени тышындан чакырыу Кварты-Малквары даражасы тошоиреди. Ол пробле

ма ботион ачык республика жерини планыны схема-сы жарашырылыгында эсленгенди. Болсада ол кемчиликтери, министрство анга тири кыташыланды.

Докладын бошай, 2008 жылда министерствон алында турган бек улуу брчлаан бири - Нальчичи черклеринде «Восточный» микро району кырулушун првоктема документациясын жарашыруу болганын айтканды. Анга деп республиканы ботланды Юлтово, Майский жаны микро районда жашуу журта бля бирге билим берге, првокторшоклиени тышындан чакырыу Кварты-Малквары даражасы тошоиреди. Ол пробле

Бзы бля жыйылыуда КэмРни «Дирекция единоо заказчик» кырал кооператив предпритияны башчысы Анор Бегидов селенгенди. Аны айтканына кере, агман жыл предпритияга оозгон болмагында - ала 2,6 миллиард сом багысы кырулуш ишле бардыргандыла. Быйыл предпритие, 33 объект првоктеин жарашыруу, кырулушлары бардырыуа умут барды. Бегидов айтканына кере, предпритие 2008 жылда 59 объектин хайрылангыра берирге умут этеди.

«Дар-98» чекленген журалпыгы болган фирма да быйыл 493 миң квадрат метр жашуу журту хайрылангыра берирге керек болганы аны башчысы Руслан Дугулов билдиргенди. Ол сана Профсоюз орманда-105, Кулиев аты проспекте -152, Тарчиков орманда уа 128 фатрапы юйле. Билеон фирма быйыл 900 метром сом багысы ишлени тамаларга тиийлиши.

Бзы бля жыйылыуда «Республикакий центр ценност розования в строительстве и промышленности строительных материалов» кырал унитар предпритияны башчысы Лариса Решетник селенгенди. Ол сазган жылда кырулуш материалланы багыларылы елчменирлини ислеринден билдиргенди. Аны айтканына кере, орта эсеп бля алып кырагында, багыла - 18, кырулушула

ны ихаклары - 11,2, машиланы эм механизмени хайрылангы 9,3 процентге есгенди. Кырулуш материалланы багылары кырулушчунаны их хакларын дан эск терк есгенин чертенген Решетник.

Кырулуш материалланы чыгарганылы эм ала бля жалчыханланы билдирмеирлен кере, 2007 жылда цементге багыс бек есгенди. Аны багысы 68 процентге кетирюлгенди. Аны багысы 68, бетон-бетон керекте - 30, битон - 40, раствор - 50, кирпич - 25, кырулуш тытыр 67 процентге багыс болганды.

Жыйылыуу ахырында Ашагов министрствону бля кырулуш организацилаланы ишлери орта багыс билингенди аны бля багыс-ланган борчалы тиийлиши сана толтурууга чакырганды.

ОСМАНЛАНЫ АЙШАТ.

Кварты-Малквар Республикада 2008 жылда Жаш айыруучу кюнон бардыруу программасын юсонден Кварты-Малквар Республиканы Айыруу комиссиясыны

Б Е Г И М И

2008 жылда 25-чи январьда Нальчич ш. №211/7-8

Россий Федерацияда Айыруу комиссиясыны 2007 жылда 28-чи декабрде чыгарылган БЗ1666-5 номери бегимне тиийлишиде Кварты-Малквар Республиканы Айыруу комиссиясы бегим этеди:

1. Кварты-Малквар Республикада 2008 жылда Жаш айыруучу кюнон бардыруу программасын кызыл кереюге (ол бу бегимге кыюулады).
2. Аны бля байламлы ишлеге ачаны айыруучуланы (референдумга кытышканданы)

Айыруу комиссияны Председатели Секретары

Библиотеканы араларында айыруучуланы право кыруларын иглеленди журты бля бардырылган республиканы конкурсу итугаланы юслеринден Кварты-Малквар Республиканы Айыруу комиссиясыны

Б Е Г И М И

2008 жылда 25-чи январьда Нальчич ш. №211/7-8

Библиотеканы араларында айыруучуланы право кыруларын иглеленди журты бля бардырылган республиканы конкурсу берилген материалга кырап, Кварты-Малквар Республиканы Айыруу комиссиясыны бегим этеди:

1. Эки биринчи сауганы - башыр биомону - Кварты-Малквар Республиканы Айыруу комиссиясыны биринчи даржагы дипломлары бля бирге Нальчич шаары округу Ара шаар библиотекегана бля Прохладный шаары Малковский аты эле аралы библиотекегана берирге.
2. Экинчи сауганы - ич миң сом елчменде Кварты-Малквар Республиканы Айыруу комиссиясыны экинчи даржагы диплому бля бирге Чегем муниципальный району Чегем шаары Ара библиотекегана берирге.
3. Бу бегим асплы информацийны органдарында басмаларга.

Айыруу комиссияны Председатели Секретары

Усенко Анжела Владимированы Прохладна территориялы айыруу комиссияны кыол кетюрюрге эркинлиги болган членни кылуугундан эркин этиюну юсонден Кварты-Малквар Республиканы Айыруу комиссиясыны

Б Е Г И М И

2008 жылда 25-чи январьда Нальчич ш. №211/7-12

«Росей Федерацияны граждандарыны айыруу эркинликтерини бля референдумга кытыштыргач эркинликтерини баш гантириалары юслеринден» Федеральный закону 29-чу статьясыны 1-чи пунктуу «-» подпунктында 6-чы пунктуна, «Кварты-Малквар Республикада территориялы айыруу комиссияны юслеринден» Кварты-Малквар Республиканы Законуну 4-чо статьясыны 2-чи пунктуна эмда «Кварты-Малквар Республиканы Айыруу ко-

Айыруу комиссияны Председатели Секретары

Курдаланы Салихи жашы Сулеймени Элбрус территориялы айыруу комиссияны кыол кетюрюрге эркинлиги болган членни кылуугундан эркин этиюну юсонден Кварты-Малквар Республиканы Айыруу комиссиясыны

Б Е Г И М И

2008 жылда 25-чи январьда Нальчич ш. №211/7-13

«Росей Федерацияны граждандарыны айыруу эркинликтерини бля референдумга кытыштыргач эркинликтерини баш гантириалары юслеринден» Федеральный закону 29-чу статьясыны 1-чи пунктуу «-» подпунктында 6-чы пунктуна, «Кварты-Малквар Республикада территориялы айыруу комиссияны юслеринден» Кварты-Малквар Республиканы Законуну 4-чо статьясыны 2-чи пунктуна эмда «Кварты-Малквар Республиканы Айыруу ко-

Айыруу комиссияны Председатели Секретары

Жаболаны Музафарны жашы Виссаронну Элбрус территориялы айыруу комиссияны кыол кетюрюрге эркинлиги болган членни салыууну юсонден Кварты-Малквар Республиканы Айыруу комиссиясыны

Б Е Г И М И

2008 жылда 25-чи январьда Нальчич ш. №211/7-14

«Росей Федерацияны граждандарыны айыруу эркинликтерини бля референдумга кытыштыргач эркинликтерини баш гантириалары юслеринден» Федеральный закону 29-чу, 22-чи эм 26-чы статьясына, «Кварты-Малквар Республикада территориялы айыруу комиссияны юслеринден» Кварты-Малквар Республиканы Законуну 7-чи статьясына эмда «Кварты-Малквар Республиканы Айыруу комиссияны юсонден» Кварты-Малквар Республиканы Законуну 2-чи статьясына, КэмРни Айыруу комиссиясыны «Полномочиялары таууолучулары бля байламлы кыруларга керек болган территориялы айыруу комиссияны тизмелерини эм аллага киргенлини сана

Айыруу комиссияны Председатели Секретары

Р.Д. Солодовникованы Кварты-Малквар Республиканы Айыруу комиссиясыны Сыйлы грамотасы бля саугалауу юсонден Кварты-Малквар Республиканы Айыруу комиссиясыны

Б Е Г И М И

2008 жылда 25-чи январьда Нальчич ш. №211/7-16

Кварты-Малквар Республиканы Айыруу комиссиясы бегим этеди:

Кварты-Малквар Республиканы айыруу системасыны право мударраларын пропагандалууга тири кыташыны ююн Солодовникована Регина Даниловичаны - Росей Федерацияны

Айыруу комиссияны Председатели Секретары

Иш хакк минг сомга кебетилгенди

Ахыры. Аллы 1-чи беткеди.

Анай этилгенни, министрствону жаындан да тынгылы болулушк болганы коммунальдикте озган шуулган да чырмаусуз ишлеге оло боткенди.

Райондагы «Домоправление» муниципальный предпритияны коллективте да кыш кезиге хазырлангы жаны бля көп их тамаларга анды. Онбир юйю башы 2240 квадрат метр елчменде жаңыдан жабылганды. Мекямланы ичтерине тынгылы ремонт этилгенди, подъездиле терезелеге ми аллага салынгандыла. Ол ишле тозурган жашуу юйюли тат халга келтириуу программасына тиийлишдик бардырылганды.

«Каббалка» ачык акционер обществон «Майский ш.с» филиалында ишленген 400-ге жуук юйге га тартханды. Ол предпритияда 89 адам уруналды да, ала-

ны айлыкк иш хакларына 1000-жур сомдан артыкк кыюулап, аны елчмен 7228 сомга жетдиргенди. Жашуу журт-коммунальни мюлчде урунганна юсуботоздиги жылы жаңы чеклеге жетер умут бля баштагында, ботолган агйга белгиленген жумшаланы айып келмезе тамаларга андыла. Баш борчладан бири жылы берге системаны коелчидиргиде да, ол жаны бля шарт мадалга этилит бегиргенди. Эчки айтканда, гиче котепянда орнатыну кыайгысы керюлады. Ол бир жаны бля адалдуу ачык айлада апчмазга этердик. Экинчинде а, ол амал кыорачланы зайтиуга себеп болды. Юлтово, Майский шахары ююнчо номерли орта школуна мини-котельня орнатылганы бир сезонда окуяна жылуу беруу бля байламлы кыорачланы эки керге азайтканды. Юсуботоздиге жылда алай келетпел.

нлапдан дагыда 11-сн хайрылангы тебиреге ююн этилгенди да, аны првоктемета документациялары хазы болуп, министрствогача келдирилгенди.

Район арада бек улуу жарсуулдан бири - кир суулан тазалан турлуук мекямлы кырулуш актырын баргына оиди да, аны кетериуу бля байламлы жумшула этилди. Ол их республикагы келерилдеги да, аны тамаларга уду деп быйылга 10 миллион сом, 2009 жылга 17,5 миллион сом, 2010 жылга да 25 миллион сом чаклы берюуде деп белгиленгенди. Шях арада бля элде жаңы ишленген жашуу юйлеге га 15 километр узунулука тартылынды. Сарский эм Славянский хуторлагга «жашил отлукну» жетдиреуу бля байламлы ишле 14,5 километрге бардырылгыдыла.

Чекленген жууптылыгы болган «Прималка» агропримельной сосону мастерскойларда бу юкюлде ол мюлч тоноканы ремонт этти кыстау барган кезюуде. Эм алга жашы сабан ишледе хайрылангылык техникага эск бурулады. Газаланы Сейд (суратда) бу элде 1989 жылдан бери жашайды. К-700 тракторду урундай. Сабанала жашуу жашында юз артына дери ол кыташтын иш жумшу жок. Шендоу эм ол кесими тракторна ремонт этеди.

Суратын МАМАЙЛАНЫ Алий алганды.

Магъананы тема

Зумаксулраны Мазаны жашы Далхат юридиксий мюлчюны кандидаты деген атак диссертиациясын Саратов шахарда кылууга анды. Арты кире кырал кооркызуусулукну органдарына кылуулк этгенди. 1973 жылда Юры Владимирович Андроповну колундан Сыйлы грамота алганды. 1990 жылда КэмР-ни Сыйлы грамотасы бля саугаланганды.

Бир талай жаны Зумаксуу улуу Кварты-Малквар Республикасына баш союкчю ишлеп келеди. Табигатыны тазалыгын салкынуу кыралар эм битеу халкыны боруна санойды. Анга заран салганы аны угуовый жууапха тартылырга кереклиени саны эск да ишчилги жокду.

Буюн ол бизни ушакк неберибзди.

еди. Аданы чархына заралы вешстволга ичген суулары бля киредиле. Анга кире кир сууну ичти турган, кирли кыранды отлаган малны эти бля да.

Табигатыны кирлендиреуу битеу кыралга, битеу халкыга кыжауа этилген амалыкчылыкты гача кыраарга кереклиени эскертди. Угуовый кодексины «экология» статьяларына кере, жууапха тартыну юсонден не зат айттырга болулушка?

лыкыла уа жууп туудан бир жанында кыалады. Андан сора да, производствода этилген экология амалыкчылыкты гача кыжауа кереклини мюлчюне жарашырылгандыран айтырга тошеди. Сөз ююн, табигатыга салган заралары ююн тазирин предпритияны производствоны кеси багышканы неча файдасыны эсбидин тебдиле. Алай бля уа аны аурулуугу келесирни жууаптылыктарын есбеген ююнчуланы башлары угуой, ишчи коллективге жетеди.

Терекегаги кыдууретни кирлендирюуну баш салтыуу предпритияларда тазалануу сооружиланы кереклиени сана хайрыланмауду. Алагача кырауруу технологиясына дайым да бузуклык этилди. Аны ююнча теркиш то болуула, ботолса, бизни ююргөн законганга кере, аны жууапха тартырга амал жокду.

- Далхат, сен экология тинтюретни гача аданы салууга эм аны генетика фондуна кыоркызуу салган кыалай шартла жыйшыдыргача?

- Росейде 70 миллион адам салууга заран келтирген вешстволы маррадан 5-6 кестер көп болган хазыны солууду. Хар юнчуну сабий осол салуулук болуп тууады. 50 миллион адам хроноксий ауруулдан ауруду. Тишируулары 25 процентин салуулук сабий табар онгалы жокду. Ор кишилени 40 процентин уа ююрюю болура туюндоюле. Ол затла бары да табигатыны кирлендирюу бля байламлы кылады. Кырал эм обществону структуралау экология кооркызуулук тиийли мадарларын этилди. Предпритиялары кырулушларыны првоктеин жарашырга туруп, экология тазалыгына заран келтирмезе мадарлары эске алмадыла.

Экология амалыкчылык ююн жууаптылык кыты сурулмак, иги жана топоруну болуук туюндо. Мен тинтген угуовый ишлеге кере, табигатха заран салган адамланы кыбюсю татей тейуу бля кыруууу ишленди. Ювденарыны 1998 жылда чыгарыла угуовый кодексиини

Жерни, сууну, хауаны кирлендиргенге жууапха тартылырга керекдиле

- Далхат, профессор П.А. Прохоров сени монографияны жазган ая сезонде айтханына кере, сени диссертациян Росейде жаңы Угуовый кодексте тиийлишликде экологияны ослонилыкыгача кыжауа аталган биринчи илму ишди. Табигатыны тазалыгы ююнчо кырап ботюн улуу кырал магъананы тутхан проблемга айлангы нек кылады?

Росейни жерини 20 процентинде аспандыга шендио экология болум бек осал халдады. Аны уа салуулук зараны айтханымазга улууду. Бизни кырал, адам менча жыл жашаганын алып кырагында, дунияда 45-чи кереди, башкача айтханда, росейиле алы кырауларыны адамларындын эсе 8-10 жылгына аз жашайдыла. Алайды да, бизни тегертеги бизни кырушарлан кыдууретни кирлендиреуу битеу халкыга кыжауа этилген амалыкчылыкты гача кыраарга заман жеткенди.

Табигатха заран салган предпритияла кыралда мингиле бля сан аладыла. Аны араларында экология жаны бля бек «кирпеле» металлургия предпритияладыла. Кыдууретни кирлендирюуде аны «чолшорени» 34 процентини тутады. Энергетиканы, химия промышленностыну предпритияларыны заралары да улууду. Адамланы салууларыны ослонилыкы айлана барганы туюндолай атмосферады кирлиги

«Росейни жерини 20 процентинде аспандыга шендио экология болум бек осал халдады. Аны уа салуулук зараны айтханымазга улууду. Бизни кырал, адам менча жыл жашаганын алып кырагында, дунияда 45-чи кереди, башкача айтханда, росейиле алы кырауларыны адамларындын эсе 8-10 жылгына аз жашайдыла. Алайды да, бизни тегертеги бизни кырушарлан кыдууретни кирлендиреуу битеу халкыга кыжауа этилген амалыкчылыкты гача кыраарга заман жеткенди.

Табигатха заран салган предпритияла кыралда мингиле бля сан аладыла. Аны араларында экология жаны бля бек «кирпеле» металлургия предпритияладыла. Кыдууретни кирлендирюуде аны «чолшорени» 34 процентини тутады. Энергетиканы, химия промышленностыну предпритияларыны заралары да улууду. Адамланы салууларыны ослонилыкы айлана барганы туюндолай атмосферады кирлиги

«Росейни жерини 20 процентинде аспандыга шендио экология болум бек осал халдады. Аны уа салуулук зараны айтханымазга улууду. Бизни кырал, адам менча жыл жашаганын алып кырагында, дунияда 45-чи кереди, башкача айтханда, росейиле алы кырауларыны адамларындын эсе 8-10 жылгына аз жашайдыла. Алайды да, бизни тегертеги бизни кырушарлан кыдууретни кирлендиреуу битеу халкыга кыжауа этилген амалыкчылыкты гача кыраарга заман жеткенди.

- Кыдууретни кирлендирюуну халкыга улуу хатасы болганын эске алмау, экология амалыкчылыкты гача сансыз кырауу, мени оюму ма кере, право нызамны сакылган органданы ишлеринде да керюнеди. «Экология» статьялагача кере ачылган угуовый ишле сюде бек аз тошедиле. Көбюсюнда жууапха жалаңда агачыны эркинликсий кыргыналга неча чабак тутханыла тартылады. Ол тоздою, алай табигатха бузуклык салган, адамланы салууларыны ослонилыкы айлана барганы туюндолай атмосферады кирлиги

«Росейде 70 миллион адам салууга заран келтирген вешстволы маррадан 5-6 кестер көп болган хазыны солууду. Хар юнчуну сабий осол салуулук болуп тууады. 50 миллион адам хроноксий ауруулдан ауруду. Тишируулары 25 процентин салуулук сабий табар онгалы жокду. Ор кишилени 40 процентин уа ююрюю болура туюндоюле. Ол затла бары да табигатыны кирлендирюу бля байламлы кылады. Кырал эм обществону структуралау экология кооркызуулук тиийли мадарларын этилди. Предпритиялары кырулушларыны првоктеин жарашырга туруп, экология тазалыгына заран келтирмезе мадарлары эске алмадыла.

Экология амалыкчылык ююн жууаптылык кыты сурулмак, иги жана топоруну болуук туюндо. Мен тинтген угуовый ишлеге кере, табигатха заран салган адамланы кыбюсю татей тейуу бля кыруууу ишленди. Ювденарыны 1998 жылда чыгарыла угуовый кодексиини

«Росейни жерини 20 процентинде аспандыга шендио экология болум бек осал халдады. Аны уа салуулук зараны айтханымазга улууду. Бизни кырал, адам менча жыл жашаганын алып кырагында, дунияда 45-чи кереди, башкача айтханда, росейиле алы кырауларыны адамларындын эсе 8-10 жылгына аз жашайдыла. Алайды да, бизни тегертеги бизни кырушарлан кыдууретни кирлендиреуу битеу халкыга кыжауа этилген амалыкчылыкты гача кыраарга заман жеткенди.

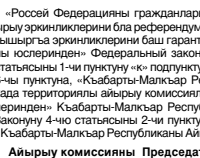
Табигатха заран салган предпритияла кыралда мингиле бля сан аладыла. Аны араларында экология жаны бля бек «кирпеле» металлургия предпритияладыла. Кыдууретни кирлендирюуде аны «чолшорени» 34 процентини тутады. Энергетиканы, химия промышленностыну предпритияларыны заралары да улууду. Адамланы салууларыны ослонилыкы айлана барганы туюндолай атмосферады кирлиги

- Далхат, сен экология тинтюретни гача аданы салууга эм аны генетика фондуна кыоркызуу салган кыалай шартла жыйшыдыргача?

- Росейде 70 миллион адам салууга заран келтирген вешстволы маррадан 5-6 кестер көп болган хазыны солууду. Хар юнчуну сабий осол салуулук болуп тууады. 50 миллион адам хроноксий ауруулдан ауруду. Тишируулары 25 процентин салуулук сабий табар онгалы жокду. Ор кишилени 40 процентин уа ююрюю болура туюндоюле. Ол затла бары да табигатыны кирлендирюу бля байламлы кылады. Кырал эм обществону структуралау экология кооркызуулук тиийли мадарларын этилди. Предпритиялары кырулушларыны првоктеин жарашырга туруп, экология тазалыгына заран келтирмезе мадарлары эске алмадыла.

Экология амалыкчылык ююн жууаптылык кыты сурулмак, иги жана топоруну болуук туюндо. Мен тинтген угуовый ишлеге кере, табигатха заран салган адамланы кыбюсю татей тейуу бля кыруууу ишленди. Ювденарыны 1998 жылда чыгарыла угуовый кодексиини

Ушаккы КЪУЛЕБАЙЛАНЫ Алий бардырганды.

«Росей Федерацияны граждандарыны айыруу эркинликтерини бля референдумга кытыштыргач эркинликтерини баш гантириалары юслеринден» Федеральный закону 29-чу, 22-чи эм 26-чы статьясына, «Кварты-Малквар Республикада территориялы айыруу комиссияны юслеринден» Кварты-Малквар Республиканы Законуну 7-чи статьясына эмда «Кварты-Малквар Республиканы Айыруу комиссияны юсонден» Кварты-Малквар Республиканы Законуну 2-чи статьясына, КэмРни Айыруу комиссиясыны «Полномочиялары таууолучулары бля байламлы кыруларга керек болган территориялы айыруу комиссияны тизмелерини эм аллага киргенлини сана

Айыруу комиссияны Председатели Секретары

Жаболаны Музафарны жашы Виссаронну Элбрус территориялы айыруу комиссияны кыол кетюрюрге эркинлиги болган членни салыууну юсонден Кварты-Малквар Республиканы Айыруу комиссиясыны

Б Е Г И М И

2008 жылда 25-чи январьда Нальчич ш. №211/7-14

«Росей Федерацияны граждандарыны айыруу эркинликтерини бля референдумга кытыштыргач эркинликтерини баш гантириалары юслеринден» Федеральный закону 29-чу, 22-чи эм 26-чы статьясына, «Кварты-Малквар Республикада территориялы айыруу комиссияны юслеринден» Кварты-Малквар Республиканы Законуну 7-чи статьясына эмда «Кварты-Малквар Республиканы Айыруу комиссияны юсонден» Кварты-Малквар Республиканы Законуну 2-чи статьясына, КэмРни Айыруу комиссиясыны «Полномочиялары таууолучулары бля байламлы кыруларга керек болган территориялы айыруу комиссияны тизмелерини эм аллага киргенлини сана

Айыруу комиссияны Председатели Секретары

Р.Д. Солодовникованы Кварты-Малквар Республиканы Айыруу комиссиясыны Сыйлы грамотасы бля саугалауу юсонден Кварты-Малквар Республиканы Айыруу комиссиясыны

Б Е Г И М И

2008 жылда 25-чи январьда Нальчич ш. №211/7-16

Кварты-Малквар Республиканы Айыруу комиссиясы бегим этеди:

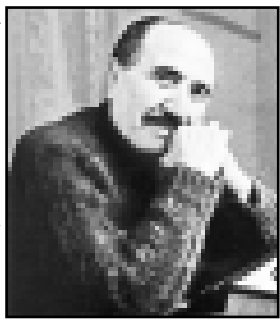
Кварты-Малквар Республиканы айыруу системасыны право мударраларын пропагандалууга тири кыташыны ююн Солодовникована Регина Даниловичаны - Росей Федерацияны

Айыруу комиссияны Председатели Секретары

Белгисиз чыгармачы

Къачыу

КЪАЛАЙ эсе да бир жыл бичи къошса студент кыялган эди. Таматала, кюнню узуу чалгы чалгы-анла да ушукур ашап, тынчырга таянгандан сора студент, мен, Саид да, жамычыларыбызны алып, ачык къеню тобондо кырданда жаткык. Жомакы-га ушагын кенге таулары арууктарынын сөз бла аныглаткан кыйлын эди. Биз кезде жулдузга кырап, студентти хырапы тынчылдай эдик.

Ол танымган адам-ы бичи къошса эледи. Жарык жанган от дорбуну къабыргалары жартады. Мында холамы малчыла жашай эдиле. От жагыны тегерегинде бир беш адам олтурады. Ала ушукур ашай эдиле. Бичи да от жангына олтурадыла.

- Алы бла аулангыныз да, кесигизни оюсогондон хапарны уа арда айтырсыз, - дейди къош тамата.

Бичи дорбунга келтирген адам агач аяклагыда къуоп айран береди, агач табак бла жангы бишкен къой эт салады. Аны, сарымсах тузлуккага булгап, ашыгышла ашайбыз. Биз ашап тойгандан сора къош тамата:

- Жашчыкыла сиз къайданысыз? - деп сорайды.

- Чегемдеги Къан артындам.

- Кимни жашлары болуксуз?

- Мен Къулийла Шауаны жашыма, бу уа Акъаиланы Харуну, - дейдим.

- Ангыладым. Къайры кел агъансыз?

- Шахарга. Анда окуркуса юбюм.

- Ата-аналарыгыз а билемидиле, эркин этгенмидиле?

Ол бек кыйын соруду эди. Мен не айтырға билмей тыкмык болдум. Болсады ишин болушун тозоклей айтырға келишдим.

- Угъай, сиз кимге да айтмай, бугунуш къачханбыз.

- Ол дегенимиз? Сизни жууктыларыгыз излемейи къорькыдыла. - Къандан кеткен, неден сизге бериле чапхан сунуп жасарыкдыла.

- Биз къалерибирни эниге ийгенлей къорькуп тынгылайбыз, иш кырты болу деп, кёлюбоже алай келеди. Ичинизни къорьку алады. Сөз башлаган киши бирле бар арткиндеги бизни Къан артына ашырғыла болукда, къачханыбыз, аны юсоно да сю-

адамлары иги таныгъанларыню Нальчикден узакъ болмай, Долинскде тюз жол жангында орнадылар билдириле, жемиш терекле ичиндеди, дейдиле.

Бичгы жолға атланайбыз. Жол бургулган жерде къызыл кирпичден юнюю кёрюп, бизни айтхылык жуугузувунукы болуп деп, алайда тохтабай, Болсады арбагыз кирге болуксуз. Андан бир адам чыкыгынчы сакъларга оюулашабыз. Къум жолда таякыла бла чалгычы болуп ойнайбыз, сары каулы бугуну кёрге кетерибиз. Биз алай кел салып «чала» эдик, каулыбыз келип токтаган атлыны сзлемей къалабыз.

- Бу бугунуш не жутасыз? Алайда бир кесек уялабыз. Бзы бла:

- Салам алейкум, - дейбиз.

- Алейкум салам! - деп, атлы акъ къабыгыз мыайкълашып тобонден ышарды. Ага - тор ат, бийик, ий бишген чум торсионлю, жотю къулаккылы, узун аяккылы, боюнулу, ат кереклери алтын-юмош суу ичирили. Атлыны юсюнде жарык бетли чепкени, мор берке, кёкорондегиле пил сюенден ишленген хазырлары. Белюнде уа алтын суу ичирилген къямасы, агачдан ишленген керох кабында мауэри. Атны юсюнде даражасын сезип олтургъан адамга, тамаша болуп, сөз айтмайлы сөзлюбиз.

- Жашчыкыла, киминкиле болуксуз? - деп сорайды ол.

- Биз халар айтабыз.

- Охо о! - бизге атлы сейир этгенге керюндю.

- Сиз кимни излесиз да?

- Акъаиланы Хажимырызаны, - дейме мен. - Ол бизни жуугузувуду эм элибизде, шахарда уллу адамды. Кеси да бек жигитиди.

Атлы ышарды. Бзы бла:

«Ишти житейде, юйге келигиз!» - дейди бек танымган киши, атын жашил болу бла болгъан къабак шик таба була. Ол Хажимырыз болгъан аныгъайбыз...

Адамларны иги таныгъанларыню юю Нальчикден узакъ болмай, Долинскде тюз жол жангында орнадылар билдириле, жемиш терекле ичиндеди, дейдиле.

Бичгы жолға атланайбыз. Жол бургулган жерде къызыл кирпичден юнюю кёрюп, бизни айтхылык жуугузувунукы болуп деп, алайда тохтабай, Болсады арбагыз кирге болуксуз. Андан бир адам чыкыгынчы сакъларга оюулашабыз. Къум жолда таякыла бла чалгычы болуп ойнайбыз, сары каулы бугуну кёрге кетерибиз. Биз алай кел салып «чала» эдик, каулыбыз келип токтаган атлыны сзлемей къалабыз.

- Бу бугунуш не жутасыз? Алайда бир кесек уялабыз. Бзы бла:

- Салам алейкум, - дейбиз.

- Алейкум салам! - деп, атлы акъ къабыгыз мыайкълашып тобонден ышарды. Ага - тор ат, бийик, ий бишген чум торсионлю, жотю къулаккылы, узун аяккылы, боюнулу, ат кереклери алтын-юмош суу ичирили. Атлыны юсюнде жарык бетли чепкени, мор берке, кёкорондегиле пил сюенден ишленген хазырлары. Белюнде уа алтын суу ичирилген къямасы, агачдан ишленген керох кабында мауэри. Атны юсюнде даражасын сезип олтургъан адамга, тамаша болуп, сөз айтмайлы сөзлюбиз.

- Жашчыкыла, киминкиле болуксуз? - деп сорайды ол.

- Биз халар айтабыз.

- Охо о! - бизге атлы сейир этгенге керюндю.

- Сиз кимни излесиз да?

- Акъаиланы Хажимырызаны, - дейме мен. - Ол бизни жуугузувуду эм элибизде, шахарда уллу адамды. Кеси да бек жигитиди.

Атлы ышарды. Бзы бла:

«Ишти житейде, юйге келигиз!» - дейди бек танымган киши, атын жашил болу бла болгъан къабак шик таба була. Ол Хажимырыз болгъан аныгъайбыз...

КУУЛИЙЛАНЫ Къаисым, «Известия» газетни 1972 жылда 29-чи июлда чыккыгынчы Басмага **ЖАНИКАЛАНЫ** Мажит жазырганы.

Жыйылууда тумантар титилуени институтуну ыльтыргы ишин юсюнден да сөз берганыды. Анда ишлеген алимле «Малкылы литератары тарыхыны» эки томун эм «Къабатыр литератары тарыхыны» да бир томун, «Нмет, экология аю культура политика» деген монографияны ахырын, аладан сора да, оңтёрт илму китап басмагазаванлары белгиленгенди. Ол санд «XVII басында эм XX ёмюрлеме Мал-

ны байламлыкълары кючлене барады. Докладчы билдиргенге кёре, Бытыр бир неча конференция, аланы араларында халкыла аралыла да бардырылгандыла. Алимлени ишлерине кёре, «Известия КБЦ РАН» деген журналны алты жыйымдыгы жарашдырылып басмаланганды. Араны алимлери 17 монография, бир окуту пособие, 450-ге жуукъ статья эм доклад хазырлагандыла. Аланы иги кесети битероссей эм халкыла аралы журналлада бас-

КЕСИБИЗ да ач. Дуппур-гыз чыгыш, тегерекеге кырауыбыз, алай зат кёрюмбиз. Тегереки кылан туман басханды. Бир ауукъдан кылагыбызга ат таушула эшитиледи. Биз дуппур этегинде атла отпагъанларын аныгъалабыз. Энише тигелегини бичады, отлай тургъан атны кёрюмбиз. Адам а жокъ. Кырыкка олтуруу тынгылайбыз. Къалайдан эсе да тобонден ит юрген тауш эшитиледи. Биз, туруп, ит юрген жанына теберибиз. Иги кесек барабыз. Жашил дуппур этеги узакъда кылабызда, бизни табакки уллу парий чабады.

- Олтур! - деп къырама Саидге, терк окуна кесим да жерге чегем. Мен аллай къаулеулени аман олтуруп къала тур деп юйреткунюсюн унутмагъан эдик. Кел турмай бир адам керюнеди, ол:

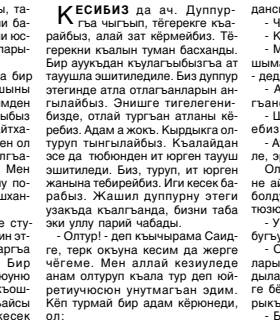
- Эй, кимди аңа! - деп къчырады.

- Къан артында келген жашлабыз, деп жууаулайма мен.

- Салам алейкум!

- Алейкум салам.

- Къошха келигиз.

Ол танымган адам-ы бичи къошса эледи. Жарык жанган от дорбуну къабыргалары жартады. Мында холамы малчыла жашай эдиле. От жагыны тегерегинде бир беш адам олтурады. Ала ушукур ашай эдиле. Бичи да от жангына олтурады.

- Алы бла аулангыныз да, кесигизни оюсогондон хапарны уа арда айтырсыз, - дейди къош тамата.

Бичи дорбунга келтирген адам агач аяклагыда къуоп айран береди, агач табак бла жангы бишкен къой эт салады. Аны, сарымсах тузлуккага булгап, ашыгышла ашайбыз. Биз ашап тойгандан сора къош тамата:

- Жашчыкыла сиз къайданысыз? - деп сорайды.

- Чегемдеги Къан артындам.

- Кимни жашлары болуксуз?

- Мен Къулийла Шауаны жашыма, бу уа Акъаиланы Харуну, - дейдим.

- Ангыладым. Къайры кел агъансыз?

- Шахарга. Анда окуркуса юбюм.

- Ата-аналарыгыз а билемидиле, эркин этгенмидиле?

Ол бек кыйын соруду эди. Мен не айтырға билмей тыкмык болдум. Болсады ишин болушун тозоклей айтырға келишдим.

- Угъай, сиз кимге да айтмай, бугунуш къачханбыз.

- Ол дегенимиз? Сизни жууктыларыгыз излемейи къорькыдыла. - Къандан кеткен, неден сизге бериле чапхан сунуп жасарыкдыла.

- Биз къалерибирни эниге ийгенлей къорькуп тынгылайбыз, иш кырты болу деп, кёлюбоже алай келеди. Ичинизни къорьку алады. Сөз башлаган киши бирле бар арткиндеги бизни Къан артына ашырғыла болукда, къачханыбыз, аны юсоно да сю-

адамлары иги таныгъанларыню Нальчикден узакъ болмай, Долинскде тюз жол жангында орнадылар билдириле, жемиш терекле ичиндеди, дейдиле.

Бичгы жолға атланайбыз. Жол бургулган жерде къызыл кирпичден юнюю кёрюп, бизни айтхылык жуугузувунукы болуп деп, алайда тохтабай, Болсады арбагыз кирге болуксуз. Андан бир адам чыкыгынчы сакъларга оюулашабыз. Къум жолда таякыла бла чалгычы болуп ойнайбыз, сары каулы бугуну кёрге кетерибиз. Биз алай кел салып «чала» эдик, каулыбыз келип токтаган атлыны сзлемей къалабыз.

- Бу бугунуш не жутасыз? Алайда бир кесек уялабыз. Бзы бла:

- Салам алейкум, - дейбиз.

- Алейкум салам! - деп, атлы акъ къабыгыз мыайкълашып тобонден ышарды. Ага - тор ат, бийик, ий бишген чум торсионлю, жотю къулаккылы, узун аяккылы, боюнулу, ат кереклери алтын-юмош суу ичирили. Атлыны юсюнде жарык бетли чепкени, мор берке, кёкорондегиле пил сюенден ишленген хазырлары. Белюнде уа алтын суу ичирилген къямасы, агачдан ишленген керох кабында мауэри. Атны юсюнде даражасын сезип олтургъан адамга, тамаша болуп, сөз айтмайлы сөзлюбиз.

- Жашчыкыла, киминкиле болуксуз? - деп сорайды ол.

- Биз халар айтабыз.

- Охо о! - бизге атлы сейир этгенге керюндю.

- Сиз кимни излесиз да?

- Акъаиланы Хажимырызаны, - дейме мен. - Ол бизни жуугузувуду эм элибизде, шахарда уллу адамды. Кеси да бек жигитиди.

Атлы ышарды. Бзы бла:

«Ишти житейде, юйге келигиз!» - дейди бек танымган киши, атын жашил болу бла болгъан къабак шик таба була. Ол Хажимырыз болгъан аныгъайбыз...

КУУЛИЙЛАНЫ Къаисым, «Известия» газетни 1972 жылда 29-чи июлда чыккыгынчы Басмага **ЖАНИКАЛАНЫ** Мажит жазырганы.

Жыйылууда тумантар титилуени институтуну ыльтыргы ишин юсюнден да сөз берганыды. Анда ишлеген алимле «Малкылы литератары тарыхыны» эки томун эм «Къабатыр литератары тарыхыны» да бир томун, «Нмет, экология аю культура политика» деген монографияны ахырын, аладан сора да, оңтёрт илму китап басмагазаванлары белгиленгенди. Ол санд «XVII басында эм XX ёмюрлеме Мал-

ны байламлыкълары кючлене барады. Докладчы билдиргенге кёре, Бытыр бир неча конференция, аланы араларында халкыла аралыла да бардырылгандыла. Алимлени ишлерине кёре, «Известия КБЦ РАН» деген журналны алты жыйымдыгы жарашдырылып басмаланганды. Араны алимлери 17 монография, бир окуту пособие, 450-ге жуукъ статья эм доклад хазырлагандыла. Аланы иги кесети битероссей эм халкыла аралы журналлада бас-

малангандыла, илму симпозиумлада, конференцияда, жыйылууда, семинарларда окулгъандыла, төрт патент алынган-ды.

Докладчы Кер, Илму араны директору Петр Иванов, Гуманитар титилуени институтун директоруну куллуугун толтуруу тургъан Барасби Бражнокков, илму журналны басма директоруну Александр Карныш, илму куллууку Адам Нухушев сөлвешгендиде. П. Иванов быыл Финанс-ла бла жалчылу аслам болурача этиуде къолундан келгенини аманалыгы, аңа кёре уа компьютерле, жашуа юйге бла жалчылу да игилеринде ийнангандыла.

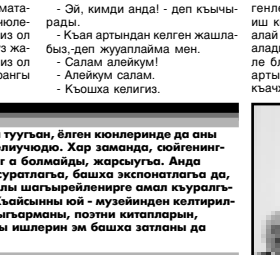
П. Иванов быыл Финанс-ла бла жалчылу аслам болурача этиуде къолундан келгенини аманалыгы, аңа кёре уа компьютерле, жашуа юйге бла жалчылу да игилеринде ийнангандыла. Барасби Бражнокков доклад, керти да, тынгылы этилигенди, анда кёл росла кёрюлгөнлери айтанханды.

Чыгып сөлвештире семинарлары терк-терк бардыра тургъан, анда проблеманы белгилерге кереклисин айтханды. Кандидат эм доктор диссертациялары жазгъаны биогенюке жашуаны социаль-политика жангына аслам эс бургура керек болгъанлары кёргозюлгенди.

Жыйылууну ахырында кёл даулашладан сора Илму араны Уставыны жангы редакциясы бир къауум тозютиле кийириуу бла къабыл этилигенди.

Кёрюмч

Къулийланы Къаисымны туугъан, ёлген ююринде да аны юй-музейине кёл одам келишчюдо. Хар заманда, сюйюнген, ошкъымай, кёлөр ои о болмады, жасуугузы. Анда тагылыгын, сакълонган суратлагы, башха экспонатлагы да, суюлы болмаца да, тынгылы шагъерилерге амал къулагъанды. Суратлау музейде Къаисымны юй - музейинден келтирилген бир талай искусство чыгарманы, поэти киталпарны, художник жашы Азаматны ишлери эм башха затлары да кёрюрге юл барды.

Ол танымган адам-ы бичи къошса эледи. Жарык жанган от дорбуну къабыргалары жартады. Мында холамы малчыла жашай эдиле. От жагыны тегерегинде бир беш адам олтурады. Ала ушукур ашай эдиле. Бичи да от жангына олтурады.

- Алы бла аулангыныз да, кесигизни оюсогондон хапарны уа арда айтырсыз, - дейди къош тамата.

Бичи дорбунга келтирген адам агач аяклагыда къуоп айран береди, агач табак бла жангы бишкен къой эт салады. Аны, сарымсах тузлуккага булгап, ашыгышла ашайбыз. Биз ашап тойгандан сора къош тамата:

- Жашчыкыла сиз къайданысыз? - деп сорайды.

- Чегемдеги Къан артындам.

- Кимни жашлары болуксуз?

- Мен Къулийла Шауаны жашыма, бу уа Акъаиланы Харуну, - дейдим.

- Ангыладым. Къайры кел агъансыз?

- Шахарга. Анда окуркуса юбюм.

- Ата-аналарыгыз а билемидиле, эркин этгенмидиле?

Ол бек кыйын соруду эди. Мен не айтырға билмей тыкмык болдум. Болсады ишин болушун тозоклей айтырға келишдим.

- Угъай, сиз кимге да айтмай, бугунуш къачханбыз.

- Ол дегенимиз? Сизни жууктыларыгыз излемейи къорькыдыла. - Къандан кеткен, неден сизге бериле чапхан сунуп жасарыкдыла.

- Биз къалерибирни эниге ийгенлей къорькуп тынгылайбыз, иш кырты болу деп, кёлюбоже алай келеди. Ичинизни къорьку алады. Сөз башлаган киши бирле бар арткиндеги бизни Къан артына ашырғыла болукда, къачханыбыз, аны юсоно да сю-

адамлары иги таныгъанларыню Нальчикден узакъ болмай, Долинскде тюз жол жангында орнадылар билдириле, жемиш терекле ичиндеди, дейдиле.

Бичгы жолға атланайбыз. Жол бургулган жерде къызыл кирпичден юнюю кёрюп, бизни айтхылык жуугузувунукы болуп деп, алайда тохтабай, Болсады арбагыз кирге болуксуз. Андан бир адам чыкыгынчы сакъларга оюулашабыз. Къум жолда таякыла бла чалгычы болуп ойнайбыз, сары каулы бугуну кёрге кетерибиз. Биз алай кел салып «чала» эдик, каулыбыз келип токтаган атлыны сзлемей къалабыз.

- Бу бугунуш не жутасыз? Алайда бир кесек уялабыз. Бзы бла:

- Салам алейкум, - дейбиз.

- Алейкум салам! - деп, атлы акъ къабыгыз мыайкълашып тобонден ышарды. Ага - тор ат, бийик, ий бишген чум торсионлю, жотю къулаккылы, узун аяккылы, боюнулу, ат кереклери алтын-юмош суу ичирили. Атлыны юсюнде жарык бетли чепкени, мор берке, кёкорондегиле пил сюенден ишленген хазырлары. Белюнде уа алтын суу ичирилген къямасы, агачдан ишленген керох кабында мауэри. Атны юсюнде даражасын сезип олтургъан адамга, тамаша болуп, сөз айтмайлы сөзлюбиз.

- Жашчыкыла, киминкиле болуксуз? - деп сорайды ол.

- Биз халар айтабыз.

- Охо о! - бизге атлы сейир этгенге керюндю.

- Сиз кимни излесиз да?

- Акъаиланы Хажимырызаны, - дейме мен. - Ол бизни жуугузувуду эм элибизде, шахарда уллу адамды. Кеси да бек жигитиди.

Атлы ышарды. Бзы бла:

«Ишти житейде, юйге келигиз!» - дейди бек танымган киши, атын жашил болу бла болгъан къабак шик таба була. Ол Хажимырыз болгъан аныгъайбыз...

КУУЛИЙЛАНЫ Къаисым, «Известия» газетни 1972 жылда 29-чи июлда чыккыгынчы Басмага **ЖАНИКАЛАНЫ** Мажит жазырганы.

Жыйылууда тумантар титилуени институтуну ыльтыргы ишин юсюнден да сөз берганыды. Анда ишлеген алимле «Малкылы литератары тарыхыны» эки томун эм «Къабатыр литератары тарыхыны» да бир томун, «Нмет, экология аю культура политика» деген монографияны ахырын, аладан сора да, оңтёрт илму китап басмагазаванлары белгиленгенди. Ол санд «XVII басында эм XX ёмюрлеме Мал-

ны байламлыкълары кючлене барады. Докладчы билдиргенге кёре, Бытыр бир неча конференция, аланы араларында халкыла аралыла да бардырылгандыла. Алимлени ишлерине кёре, «Известия КБЦ РАН» деген журналны алты жыйымдыгы жарашдырылып басмаланганды. Араны алимлери 17 монография, бир окуту пособие, 450-ге жуукъ статья эм доклад хазырлагандыла. Аланы иги кесети битероссей эм халкыла аралы журналлада бас-

малангандыла, илму симпозиумлада, конференцияда, жыйылууда, семинарларда окулгъандыла, төрт патент алынган-ды.

Докладчы Кер, Илму араны директору Петр Иванов, Гуманитар титилуени институтун директоруну куллуугун толтуруу тургъан Барасби Бражнокков, илму журналны басма директоруну Александр Карныш, илму куллууку Адам Нухушев сөлвешгендиде. П. Иванов быыл Финанс-ла бла жалчылу аслам болурача этиуде къолундан келгенини аманалыгы, аңа кёре уа компьютерле, жашуа юйге бла жалчылу да игилеринде ийнангандыла.

П. Иванов быыл Финанс-ла бла жалчылу аслам болурача этиуде къолундан келгенини аманалыгы, аңа кёре уа компьютерле, жашуа юйге бла жалчылу да игилеринде ийнангандыла. Барасби Бражнокков доклад, керти да, тынгылы этилигенди, анда кёл росла кёрюлгөнлери айтанханды.

Чыгып сөлвештире семинарлары терк-терк бардыра тургъан, анда проблеманы белгилерге кереклисин айтханды. Кандидат эм доктор диссертациялары жазгъаны биогенюке жашуаны социаль-политика жангына аслам эс бургура керек болгъанлары кёргозюлгенди.

Жыйылууну ахырында кёл даулашладан сора Илму араны Уставыны жангы редакциясы бир къауум тозютиле кийириуу бла къабыл этилигенди.

Башында айтханымча, закий поэти эсгерген кюнлере ол экспонатланы, суратланы юсеринден кёл жазылганды. Алагы жангы оюм къошхан тынч иш тойдюдо. Алай Къаисымны 90-жылдыгы белгиленгенде сора да, аңа кыйайты, китала чыгъа сзле, кёрюмчле кыраала сзле, ол поэти сейир кючюн ачыклагъан шартды. Алыкъса да биз, баям, аны адамны кесине тархан фахмусна, аны, инсанча, эр кишича, кесими ойдоре билген жашырынлыкъларына тюронал магъанбыз. Бир-бирде уа Къаисымны ол тасхалары, жашырынлыкълары ачыккъ болсала, бу эрчи адам кесими, мукълулаша, тархан кюнчан тас этерикча кёрюнеди. Алай акъылмыз бла уа

Ол танымган адам-ы бичи къошса эледи. Жарык жанган от дорбуну къабыргалары жартады. Мында холамы малчыла жашай эдиле. От жагыны тегерегинде бир беш адам олтурады. Ала ушукур ашай эдиле. Бичи да от жангына олтурады.

- Алы бла аулангыныз да, кесигизни оюсогондон хапарны уа арда айтырсыз, - дейди къош тамата.

Бичи дорбунга келтирген адам агач аяклагыда къуоп айран береди, агач табак бла жангы бишкен къой эт салады. Аны, сарымсах тузлуккага булгап, ашыгышла ашайбыз. Биз ашап тойгандан сора къош тамата:

- Жашчыкыла сиз къайданысыз? - деп сорайды.

- Чегемдеги Къан артындам.

- Кимни жашлары болуксуз?

- Мен Къулийла Шауаны жашыма, бу уа Акъаиланы Харуну, - дейдим.

- Ангыладым. Къайры кел агъансыз?

- Шахарга. Анда окуркуса юбюм.

- Ата-аналарыгыз а билемидиле, эркин этгенмидиле?

Ол бек кыйын соруду эди. Мен не айтырға билмей тыкмык болдум. Болсады ишин болушун тозоклей айтырға келишдим.

- Угъай, сиз кимге да айтмай, бугунуш къачханбыз.

- Ол дегенимиз? Сизни жууктыларыгыз излемейи къорькыдыла. - Къандан кеткен, неден сизге бериле чапхан сунуп жасарыкдыла.

- Биз къалерибирни эниге ийгенлей къорькуп тынгылайбыз, иш кырты болу деп, кёлюбоже алай келеди. Ичинизни къорьку алады. Сөз башлаган киши бирле бар арткиндеги бизни Къан артына ашырғыла болукда, къачханыбыз, аны юсоно да сю-

адамлары иги таныгъанларыню Нальчикден узакъ болмай, Долинскде тюз жол жангында орнадылар билдириле, жемиш терекле ичиндеди, дейдиле.

Бичгы жолға атланайбыз. Жол бургулган жерде къызыл кирпичден юнюю кёрюп, бизни айтхылык жуугузувунукы болуп деп, алайда тохтабай, Болсады арбагыз кирге болуксуз. Андан бир адам чыкыгынчы сакъларга оюулашабыз. Къум жолда таякыла бла чалгычы болуп ойнайбыз, сары каулы бугуну кёрге кетерибиз. Биз алай кел салып «чала» эдик, каулыбыз келип токтаган атлыны сзлемей къалабыз.

- Бу бугунуш не жутасыз? Алайда бир кесек уялабыз. Бзы бла:

- Салам алейкум, - дейбиз.

- Алейкум салам! - деп, атлы акъ къабыгыз мыайкълашып тобонден ышарды. Ага - тор ат, бийик, ий бишген чум торсионлю, жотю къулаккылы, узун аяккылы, боюнулу, ат кереклери алтын-юмош суу ичирили. Атлыны юсюнде жарык бетли чепкени, мор берке, кёкорондегиле пил сюенден ишленген хазырлары. Белюнде уа алтын суу ичирилген къямасы, агачдан ишленген керох кабында мауэри. Атны юсюнде даражасын сезип олтургъан адамга, тамаша болуп, сөз айтмайлы сөзлюбиз.

- Жашчыкыла, киминкиле болуксуз? - деп сорайды ол.

- Биз халар айтабыз.

- Охо о! - бизге атлы сейир этгенге керюндю.

- Сиз кимни излесиз да?

- Акъаиланы Хажимырызаны, - дейме мен. - Ол бизни жуугузувуду эм элибизде, шахарда уллу адамды. Кеси да бек жигитиди.

Атлы ышарды. Бзы бла:

«Ишти житейде, юйге келигиз!» - дейди бек танымган киши, атын жашил болу бла болгъан къабак шик таба була. Ол Хажимырыз болгъан аныгъайбыз...

КУУЛИЙЛАНЫ Къаисым, «Известия» газетни 1972 жылда 29-чи июлда чыккыгынчы Басмага **ЖАНИКАЛАНЫ** Мажит жазырганы.

Жыйылууда тумантар титилуени институтуну ыльтыргы ишин юсюнден да сөз берганыды. Анда ишлеген алимле «Малкылы литератары тарыхыны» эки томун эм «Къабатыр литератары тарыхыны» да бир томун, «Нмет, экология аю культура политика» деген монографияны ахырын, аладан сора да, оңтёрт илму китап басмагазаванлары белгиленгенди. Ол санд «XVII басында эм XX ёмюрлеме Мал-

ны байламлыкълары кючлене барады. Докладчы билдиргенге кёре, Бытыр бир неча конференция, аланы араларында халкыла аралыла да бардырылгандыла. Алимлени ишлерине кёре, «Известия КБЦ РАН» деген журналны алты жыйымдыгы жарашдырылып басмаланганды. Араны алимлери 17 монография, бир окуту пособие, 450-ге жуукъ статья эм доклад хазырлагандыла. Аланы иги кесети битероссей эм халкыла аралы журналлада бас-

малангандыла, илму симпозиумлада, конференцияда, жыйылууда, семинарларда окулгъандыла, төрт патент алынган-ды.

Докладчы Кер, Илму араны директору Петр Иванов, Гуманитар титилуени институтун директоруну куллуугун толтуруу тургъан Барасби Бражнокков, илму журналны басма директоруну Александр Карныш, илму куллууку Адам Нухушев сөлвешгендиде. П. Иванов быыл Финанс-ла бла жалчылу аслам болурача этиуде къолундан келгенини аманалыгы, аңа кёре уа компьютерле, жашуа юйге бла жалчылу да игилеринде ийнангандыла.

П. Иванов быыл Финанс-ла бла жалчылу аслам болурача этиуде къолундан келгенини аманалыгы, аңа кёре уа компьютерле, жашуа юйге бла жалчылу да игилеринде ийнангандыла. Барасби Бражнокков доклад, керти да, тынгылы этилигенди, анда кёл росла кёрюлгөнлери айтанханды.

Чыгып сөлвештире семинарлары терк-терк бардыра тургъан, анда проблеманы белгилерге кереклисин айтханды. Кандидат эм доктор диссертациялары жазгъаны биогенюке жашуаны социаль-политика жангына аслам эс бургура керек болгъанлары кёргозюлгенди.

Жыйылууну ахырында кёл даулашладан сора Илму араны Уставыны жангы редакциясы бир къауум тозютиле кийириуу бла къабыл этилигенди.

Тутуругубуз

Ол танымган адам-ы бичи къошса эледи. Жарык жанган от дорбуну къабыргалары жартады. Мында холамы малчыла жашай эдиле. От жагыны тегерегинде бир беш адам олтурады. Ала ушукур ашай эдиле. Бичи да от жангына олтурады.

- Алы бла аулангыныз да, кесигизни оюсогондон хапарны уа арда айтырсыз, - дейди къош тамата.

Бичи дорбунга келтирген адам агач аяклагыда къуоп айран береди, агач табак бла жангы бишкен къой эт салады. Аны, сарымсах тузлуккага булгап, ашыгышла ашайбыз. Биз аша

Жангылык

Аскер кийимни устала жарашдырлыкдыла

Аскер кийимни жангы формасын юлгөлери: сол жанында-хау аскер кючлени генералы жай кийим, онг жанында - жау аскерлени полковнигини кыш парад формасы.

Жангы форманы жарашдырыу сынау бла 9 айны юрешкенди... Ол кон Генералы штабда болганына асымасыны айткандына кер, башланган заманды кыйтырга тыюгенди жангы кийимлени бир-бир жерлери советлени замандыга формаладыгы лага ушайдыла. Сөз ючюн, 1994 жылдагы кийимде ча, юслерне тигил кылгач, сабыр эдиле. Юдашкин а, уллу мурагы бла өткөмленген сора да, бек сагышы эди: башчы бюсромей иш кыйса уа деп.

Алада уа алтын халы бла тигилген оюлу кыдочо; эшпада, ала да көрөк болула. Айтылганла, былай кыраганда, көзге илинген заттыла. Көзге көрөнгөмөн заттыла да «тап жарашдырлан», малы өтдөрмөзк иш кийимлени, майкалы, футболкалы, башка аллай заттаны айтырга болуктуду» (Юдашкин айтканды алай).

Дагыда жау аскерчилени кийимлери деп жарашдырлан кучмачы юсюнд айтырга болуктуду.

Тамата офицерлени жай формалары.

Аскерни битен белдемдерде куулуку этен офицерлени кон сайын кийичу кыш формалары.

Юдашкин аскерде куулуку этен тиштурулга уа былай кийиме жарашдырланды: сол жанында кон сайын жайда кийичу форма, онг жанында кон сайын кийичу кыш форма.

Былай кийимни болуктудула хау аскер кючлени пилотлары (сол жанында) эм жауу аскерлени солдатлары (онг жанында).

Президент Владимир Путин Россияни Генералы штабана куторле Валентин Юдашкин аскерге деп тиген ючю кийимлени көргөзө турганды барганды. Модолюче эшпада, аллай болулга биринчи керө тыошен болур эдиле: кырал башчы кытышырк эди да ала жарашдырлан кийимге багы бирерге Юдашкин биринчи керө тикгенди уа аскер кийимлени. Ахыр керө уа аскер кийимни формасы 1994 жылда тыорлендирген эдиле. Баш команду ючюге тыобөген генерала уа, тыөредича, сабыр эдиле. Юдашкин а, уллу мурагы бла өткөмленген сора да, бек сагышы эди: башчы бюсромей иш кыйса уа деп.

ричи керө тикгенди уа аскер кийимлени. Ахыр керө уа аскер кийимни формасы 1994 жылда тыорлендирген эдиле. Баш команду ючюге тыобөген генерала уа, тыөредича, сабыр эдиле. Юдашкин а, уллу мурагы бла өткөмленген сора да, бек сагышы эди: башчы бюсромей иш кыйса уа деп.

БОЛУМ

Жашчыкыны кытхаргандыла

«Элбрус» илеу-кытхару отряд бу кюндө кырым операция бардырланды. Алагла Нальчикде жаашган тогузжылдык жашчыкы агыга жыйы бурген батареяны белдемчилени орталарында белгилени кыргызаны юсюнд билдиргенди.

Кытхарчуула ары кер жаггенди. Ала келгичи да сабыге болушук эгерө керешкенери керюноп тура эди. Кытхарчу Андрей Никжиков айтканына керө, батареяни топ жанынд исси суу арга эди. Ол тыандыс, кыйынлыкка тыошени кюч кыргине ишчелк жок эди.

Кытхарчуула батареяни тыдирге оюноушандыла. Алай анга тигенле, башындагы быргысы тыешил, тыөгер кызылар суудан тыошды. Сабыр айдан да бө ачымаз ючюн, Андрей Никжиков кесини аркасы сууга тыериди.

Медицинада «синдром сдавливания» деген анылам барды. Аданы жет заманы кысылгы турган санларына кыш бармаса, аны териси, кыны да бузуладыла. Биринчи болушукчу терө этенг а, ол өлгөре да болукуду. Аны ючюн кытхарчуула сабыни жашауна бек кыркча эдиле. Алай ала ишлери уста белгиле, сынаула да болганына хайрындан жашчыкы кыйим болумдан кер кытхаргандыла.

Бизни корр.

Социальный жадычыты

Кеслери жемиишле ёсдюредиле

Улайган адамла-инавалде турган юноюо директору Сурана Абазова айтканды кер, бу сагытта бу учрежденинда 184 адам жашайды, алардын 125-си тышек саюузландыла. Мында библиотека, динге ийнанган адамлагына мезгач оюла да бардыла. Жаны жыы кезилеринде таймызгач эокосуна ла болдыла, колсадагы

инавалдени элтирча машина да барды. Бу юною кесини жеринде улайган адамла картоф, бөмб, юбөсы сокун, сармажк жондор, наша ёсдюредиле. Ала ёсдюрген заттарын сатарга эркидиле. Андан сора да, кырал тыөгерики-башы тазалан, арилуп, аны ючюн а иш хакы да аладыла. Ала жалмада тынага кырал кымыл, алей.

бла аз ачча ишгерге онг болганына да кууандыла. Директор Сурана Абазова кер палатада да радио болса бек совети эди. Нөк дөгерди көпке телевизорга кырал аймадыла: тышекден турмагынаны кбюсюно кызалери да осал керидиле. Бу сагытта директор бу иште болушурча спонсор кылды. Бизни корр.

ТЮЗЕЛИУ

Бош турмайдыла

Прохладна районну Советский поселкысында «Альп-балык» болмагын сайлыени юйрету колония-2001-чи жылда ачылганды. Ары дери бизни республикада аманлык иште этгенле башка регионда тургандыла. Алай, специалистни ююмларына кер, бир абынган сабын тюз жолга чыгару ючюн, анга, колониядан сора да, юйору, жуулула кыралдыгы болушурча керидиле.

Алгын акылбалык болмагына жашауларында биринчи керө урласала эдиле, анда уа аманлык ишни кыйтарсала, жаанда ол заманда эркиниклери сырыланды. Колонияны начальни Заур Пехшов айтканды кер, тутулган сайлыени 30 процент тыпсыз юйорле ёсгенди.

Колонияны кесини школы барды. Мында, орта билим алгандан сора да, сабыле балык болмагын сайлыени юйрету колония-2001-чи жылда ачылганды. Ары дери бизни республикада аманлык иште этгенле башка регионда тургандыла. Алай, специалистни ююмларына кер, бир абынган сабын тюз жолга чыгару ючюн, анга, колониядан сора да, юйору, жуулула кыралдыгы болушурча керидиле.

Школу бошаганыла бийик окуу юйлеге киргере онгары барды: бу сагытта көп вузла дистанциялы окуу амалы хайраландыла. Бу тыгу бу колониядан бир жаш Москвада экономика-институту студенти болганды.

Школу бошаганыла да бош турмайдыла: пеллобла этген эм агач усталаны чөлдеринде ишлейди, тыөгерики тазаладыла. Таммаганын жумшалы ючюн иш хакы да авалдыла. Сайлыени кеслери аллада бир заманда да кылмайдыла: битен оюлауда видеокамерала бардыла.

Бизни корр.

2008 жылда февраль айда беш ууахты намаз кылыуну заманы

Ыйкыны кючлери	Айны кючлери	Эрттен намаз	Кон чыккыган заман	Тюш намаз	Экинди намаз	Ашхам намаз	Жассы намаз
Байрам	1	05:53	07:24	12:29	15:03	17:16	18:55
Шабат	2	05:52	07:23	12:30	15:04	17:17	18:56
Ыйык	3	05:51	07:22	12:30	15:05	17:18	18:58
Баш	4	05:50	07:20	12:30	15:06	17:20	18:59
Гегуеорг	5	05:49	07:19	12:30	15:07	17:21	19:00
Бараз	6	05:48	07:18	12:30	15:08	17:22	19:02
Орта	8	05:45	07:15	12:30	15:10	17:25	19:03
Байрым	9	05:44	07:14	12:30	15:11	17:26	19:06
Шабат	10	05:42	07:13	12:30	15:12	17:28	19:07
Ыйык	11	05:41	07:12	12:30	15:13	17:29	19:09
Баш	12	05:40	07:10	12:30	15:14	17:31	19:09
Гегуеорг	13	05:38	07:09	12:30	15:15	17:32	19:10
Бараз	14	05:37	07:07	12:30	15:16	17:33	19:11
Орта	15	05:35	07:06	12:30	15:17	17:35	19:13
Байрым	16	05:34	07:04	12:30	15:18	17:36	19:14
Шабат	17	05:33	07:03	12:30	15:19	17:37	19:17
Ыйык	18	05:31	07:02	12:30	15:20	17:39	19:17
Орта	19	05:29	07:00	12:30	15:21	17:40	19:18
Байрагеорг	20	05:28	06:58	12:30	15:21	17:41	19:20
Бараз	21	05:26	06:57	12:30	15:21	17:43	19:21
Орта	22	05:25	06:55	12:29	15:22	17:44	19:22
Орта	23	05:23	06:54	12:29	15:23	17:45	19:24
Байрым	24	05:22	06:52	12:29	15:24	17:47	19:24
Шабат	25	05:20	06:51	12:29	15:25	17:48	19:25
Ыйык	26	05:18	06:49	12:29	15:26	17:49	19:26
Баш	27	05:17	06:47	12:29	15:27	17:51	19:28
Гегуеорг	28	05:15	06:46	12:29	15:28	17:52	19:29
Бараз	29	05:14	06:44	12:28	15:29	17:53	19:30
Байрым							19:33

КыМР-ни Мусулманларыны дин управленясы.

УЧРЕДИТЕЛЬЕ: Кыбаргы-Малкар Республикасы Парламенти бла Правительство

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДАКЦИЯ:
АЛИКАЛАНЫ Владимир, АПАЙЛАНЫ Музафар (баш редактору орубасыра), БЕПАЙЛАНЫ Муталы (баш редактору орубасыра), БИТИРЛАНЫ Аминат, ТЕКУЛАНЫ Хауа, ТОКУМАЛАНЫ Хусейн, ТОКЛУДАНЫ Борис (жууаллы секретары).

ТЕЛЕФОНА:
Редактору преббияны - 42-63-91. Баш редактору орубасырагы - 42-38-21-47-26-22. Жууаллы секретары - 42-66-85. Секретары - 40-93-62. Корректоры - 42-63-52.

РЕДАКЦИЯНЫ БЕЛОМЕРИ:
Жомаауат-политика жашауу беломе - 42-67-68, 42-24-02. Экономика беломе - 42-66-73. Куттуруны беломе - 42-68-72. Социалы политиканы беломе - 42-66-76, 47-27-59. Жашауу беломе - 42-66-72, 42-66-73. Писмоалы, рекламалы эм белдирюени беломе - 42-37-94. Тиманчалы беломе - 47-31-28. Бухгалтеры - 42-30-97. Операторы - 47-26-28, 42-39-65.

Редакция авторла бла кызыгы жорютмейди. Коул замангагы ренегия этилденем эа ала артка кайтармадыла.

Газетде басылмагына материал айткандан оюму редакцияны оюму бла келишиме болушукти. Алада айтканын хар эт ючюн, Россия Федерацияны басманы юсюнд Законна тынишликде, материалды авторлары кеслери жууандыла.

Редакция авторларды 400 газет тигилден (мышка бла жазгытын 5-6 бет) келти аймады.

Газет Басманы эм аманла информацийны эркиниклери жууалау кызыла бла Кыбаргы-Малкар регион инспекцияда 1994 жылда 14-чо июнда регистрляция этилгенди.

Регистрация номер—Н—0066. Индекс - 51532

Газети басмагы КыМР-ни Куттуру эм информация коммуникация министрствосу компьютер службагы казыр эттеди.

Газет 1905 жылда Революция атлы республикалы полиграфия фабрикада басылмаганды, Нальчик шахар, Ленин атлы протект, 33

Газетлени илгерине талпыруу ючюн КыМР-ни почта суввалы федералы Управленяны жууандыла. Телефонна: 42-06-51, 42-19-97

Газетлени роиннагы салты ючюн КыМР-ни «Роснефть» акционер обществосу жууандыла. Телефон: 42-69-34

Баскетбол

«Роснефть-КВТК» эки тюбешинде да хорлатканды

Экинчи эм ючюн февралда «Кабарда» спорт комплексте эр киши командаланы бирик тигасыны «Динамо» баскетбол Россия чемпионатына национальч «Роснефть-КВТК-сы» «Волжанин-ГЭС» бла тюбөшөнди.

Эки оюну юслеринден айтаханда да, национальч алааны тиги башай эдиле. Ала, бек аздан, он очкога алга баргандыла. Албетте, тюбөшюнида эки тешештире болур эри аланы.

Артём АНИСЬКИН.
Суратла Анатолий Ждановикумдалдыла. «Комсомольская правда» газетни 2007 жылда 30-чу январьда чыккыган номеринде алынып басмалаанды.

никиле эсепни тер эгерге керешеле да, мурасталарына жа тамалагандыла. Алай бла биринчи тюбөшюне 84:72, экинчи уа 74:76 бла хорлаткандыла.

Кезиле тюбөшюну «Роснефть-КВТК» юйондо оюгюн бла тамбла «Липецк» команда бла бардырылды. КыСЫЯМЛАНЫ Аминат.

Футбол

Биринчи ою юйде

Россияни футболдан 2008 жылда чемпионатына оюмдалан да атыныи жерде орналган «Таврия» командасы бла жеталдырланды. Анда украиниле, кючюкөк болуп, спартакчылары 0:1 эсеп бла кылгандыла.

Жангы

ФУТБОЛГА ТИШТИНИ

Биоглождө «Спартак-Нальчик» Тюрке кезуиле спорларын бардырады. Ол анда Юрдинаны бла Украина келечилери бла контрактты матч-пада тюбөшөндү. Иорданиячылары бизни келе 60 эсеп бла хорлагандыла. Юч толуу бу оюнда алааны кыдырча ашикерине бизге «Рубинден» кычган Марат Бикмиев урганды.

Экинчи тюбөшюну юсюнд

Жыйымдык командада - бизникладеген чечелени

Тамбла Ангалинда Россия эм Белоруссияны жаш тыло жыйымдык командаларыны араларында футболдан контроль матч болушукти. Россиялини тренер кылууму он оюнга кытышырча кырылары битен командаларында жаш сапалары келишкен 21 футболтисти чакырганды. Он санда «Спартак-Нальчиктен» Олег Самсонов, Назир Кажаров эм Дмитрий Ятченко бардыла. ТАПАСАХЛАНЫ Аминат.

Театр

Энтта да «Жашау-өрлеудю!»

Кыулыяны Кыайсын атлы малкар кырал драма театр закый поэти 30-жылдыгына Кыулыяны Элизатыны «Жашау - өрлеудю!» деген драмасын кергозгөндү. Оюнуу Атымарданы Магомет салганды. Баш ролында Балыяланы Зардик, Жагораланы Мажит, Мамайяны Фатимат.

Тохлааны Зулкарният, Тапсаханяны Галима эм башкала ойнагандыла. «Жашау - өрлеудю!» деген спектакли театр 15-чи февралда да кергозюрюкчю. Он 18 сагыт 30 минута болганыркыды.

Билдирю

Команда-штаб юйрениуле бардырылыкдыла

2008 жылда 11-чи февралда 16-сына дери республикада Север-Кавказ аскер округу штабыны таматасыны башчылыгы бла регион командалары юйрениуле бардырылыкдыла. Алааны кергозулден Север-Кавказ аскер округу аскер комиссариятылары, биргуилери бла беломерлери анда МБД-ны, МНС-ни башка кон структуралары Кыбаргы-Малканы жеринде беломерлени бла учреждениларыны аскер эманда мобилизация хазырлалылары не халда болганын кыралдыкыды.

Юйрениулен баш борчларында органиаларын, аскерлени, аскер комиссариятыны уруш болмагына кергозгөндү, штаблы ишлери терк да,

келушюну эм кыраулуу бардырча этюду. Халкыга терк халар билдирюну системасы кылай ишленгени кыраарга загыла болмаганда юйрениуле 200 чакыры бикин он конге собралагы чакырырча белгиленеде, юч минг адам да аскер беломеде туруп юйретиликчи.

Он конюкюк собралагы чакырырчагы штаб техника эм саулуга бла шагырғы болукудула, ала бла ишлеп керлюкюди. Алагла делдагы да эчки хазырланды да, аскер техниканы жорютоуден дерсле бардырылыкдыла.

Быллай команда-штаб юйрениуле республикада 2004 жылда февралда бардырылган эдиле.

Быллай команда-штаб юйрениуле республикада 2004 жылда февралда бардырылган эдиле.

Эс бургулуу!

Бу адамла излендице

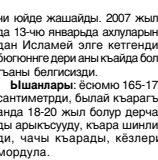
чи юйде жашайды. 2007 жылда 13-чо январьда аклуурандан Исламей элге кеткенди, буюмго дери аны кыда болганыны белгиледи.

Ышанлары: ёсюмо 165-170 сантиметри, былай кыраганда 18-20 жыл болур дечтанды аркысууду, кыра шилиди, чачы кырады, кёзлери мурдула.

Закраева Фатимат Замировнаны кыда болганын билген бар эсе, бу телефонлагы белгилени тилебиз: 8(86634) 2-46-74, 4-11-11. 02-неда милицияны бек жууку да беломеюне. ***

Бахсан муниципальный

Бу адамла излендице

чи юйде жашайды. 2007 жылда 13-чо январьда аклуурандан Исламей элге кеткенди, буюмго дери аны кыда болганыны белгиледи.

Ышанлары: ёсюмо 165-170 сантиметри, былай кыраганда 18-20 жыл болур дечтанды аркысууду, кыра шилиди, чачы кырады, кёзлери мурдула.

Закраева Фатимат Замировнаны кыда болганын билген бар эсе, бу телефонлагы белгилени тилебиз: 8(86634) 2-46-74, 4-11-11. 02-неда милицияны бек жууку да беломеюне. ***

Бахсан муниципальный

Номере грасдикке керө 19 сагытта кыл салында. 21:00 сагытта кыл салындагы.

ГАЗЕТИ НОМЕРИ ЧЫГАРГАНДА
Османылы Хасейн - декорун редактор; Кетениклини Зулфия - жууаллы секретары орубасыра; Ахметаланы Шади (4-чо бет), Зеваляны Оюра (4-чо бет), Микрилан Пейла (3-чо бет) - корректоры.

Тиражы 3850 экз. Заказ № 310

РЕДАКЦИЯНЫ АДРЕСИ:
360000, Нальчик шахар, Ленин атлы протект, 5